

a természet együttes hatásaként jelentkező növedéket a folyó évi gazdálkodás eredményeként elszámolni nem lenne helyes.

Foglalkozni kell azonban ehhez kapcsolódó, de különválasztható két kérdéssel: Az egyik a teljesen befejezett erdősítés költségei kiszámításának, ellenőrzésének és az ezzel kapcsolatos anyagi érdekelttség kérdésének megoldása, beleértve annak vizsgálatát és értékelését, hogy az erdősítés elvégzésével milyen minőségű állomány megtermelésének alapfeltételeit biztosították. A másik kérdés az elvégzett előhasználat hatása az állományra, az elvégzett munka értékelése abból a szempontból, hogy a megmaradó állomány további növekedését, minőségének alakulását milyen irányba fogja befolyásolni; ennek kidolgozása és bevezetése azonban feltételezi egy gondosan felépített és jól képzett, az erdőgazdaságoktól független műszaki szervezet kialakítását.

Az erdőértékszámítás és a kapcsolódó kérdések, mint esetenként jelentkező problémák, részben — gyakorlati módszerekkel — megoldást találtak, részben jelenleg is megoldatlanok és az ezzel kapcsolatos vita átfogó szemlélet kialakítását segítené elő.

Kaiser Tibor
osztályvezető OEF.

Beszámoló bolgár tanulmányútról

BALSAY LÁSZLÓ — VÁN LÁSZLÓ

A bolgár építésügyi minisztérium meghívására 1958. április 22-től május 5-ig tanulmányúton voltunk Bulgáriában. A 18 főből álló küldöttségből öten az erdőgazdaságok dolgozóiként vettünk részt ezen azért, hogy közelebbről megismerkedhessünk a bolgár nép életével, munkájával és Bulgária erdőgazdálkodásával. Ez az idő rövidege miatt nem volt alkalmas arra, hogy minden vonatkozásban pontos képet kapjunk a bolgár erdészet egészéről. Mégis az a sok tapasztalat és kedves emlék, amit ez alkalommal szereztünk, kialakított bennünk egy általános képet arról a népről, amelynek irántunk érzett szeretetéről meggyőződést szereztünk. Igen meleg fogadtatásban részesítettek bolgár szakértésaink, akiknek ragaszkodása messze meghaladta a köteles udvariasságot és nagyban hozzájárult utunk eredményességéhez. Általában minden érdeklődésünkért hálásak voltak és készséggel adták meg magas színvonalú felvilágosításait.

Tanulmányutunkat általános tájékozódással kezdtük. Az építésügyi minisztériumból a termelési főigazgatóságra vittek bennünket, ahol ismertették a bolgár államerdészet szervezetét és az ország erdőterületére vonatkozó általános adatokról kaptunk felvilágosítást. Feltűnő volt számunkra a szervezet tagoltsága. A csehszlovák és román mintára szakosított szervezetüket mai formára 1951-ben alakították ki. Az erdőgazdasági munka két minisztérium alá tartozik. A földművelésügyi minisztérium a főhatósága az erdők őrzését ellátó szervezetnek és az erdőművelési munkákat végző erdőgazdaságoknak. A fatermelést, a szállítást, a feldolgozást és az értékesítést szintén szakosított vállalatok végzik. Ezek viszont már az építésügyi minisztériumhoz tartoznak. Az egyes szervek az ország 12 megyéjében megyei igazgatóságok alá tartoznak, amelyek összefogják munkájukat. Az üzemi tevékenységet törvényesség tekintetében ezektől független megyei felügyelő ellenőrzi. Művelési vonatkozásban az országban 163 erdőgazdaság, 2 magtermelő erdőgazdaság és 2 vadgazdaság van. Ezenkívül működik 27 fakitermelő vállalatuk és 4 erdőgazdasági szállító vállalatuk. A földművelésügyi minisztériumban lévő művelési főigazgatóságon 40 mérnök és 30 adminisztratív munkaerő dolgozik. A megyei igazgatóságok átlagosan 4—6 erdőmérnökből állnak. Gazdaságaik 3—4 egységre oszlanak fel, melyekben egy mérnök 2—3 technikussal dolgozik. Egy erdészre 1000 ha körüli terület esik.

Bulgária erdőszültsége 33%, 3 700 000 ha erdőterülettel. Ebből 3 000 000 ha-t borít valamilyen faállomány, 700 000 ha az erdőhöz tartozó egyéb terület. Tényleges erdő-

területükből viszont csak 1 600 000 ha-on áll komoly állomány, az 1 400 000 ha-t csak sarjerdő fedi. Ezek a 10—30 éves vágásfordulóban kezelt sarjerdők komoly méreteket nem is érhetnek el és rendeltetésük a vékony tűzelő és főleg a kertészetekben szükséges apró szerfa biztosítása. A fafajok területi megoszlása: bükk 60%-ban, fenyők (erdei, fekete, luc, jegenye, *P. peuce* és kevés vörösfenyő) 30%-ban, a tölgy (ks, kt, cser, conferta) és egyéb lombok (nyárok, kóris, szil stb.) pedig 10%-ban. Bükknél 120 éves, fenyőknél 100—110 éves, tölgyeknél 130—150 éves vágásfordulót alkalmaznak szálerdő esetén és 10—30 évet sarjakknál. Évi fatermelésük 6,5 millió m³, nagyobb részét véghasználatból ered. Mintegy 15 000 ha-t tesz ki az évi vágásterületük. Évi vágásukból 2,1 millió m³ iparifát termelnek 42%-os kihatallal. Erdősítésük ezévből 40 000 ha-t tett ki, amiből 35% a felújításra, a többi telepítésre esik. Jövőévi tervük már 60 000 ha erdősítés. Termelésük egész éven át folyik, még bükkből is. Fatermelésük 14%-ban van gépesítve, 400 motorfűrészük fele Stihl, fele Druzsba típusú. Egy-egy motorfűrészük évi átlagteljesítménye 3500 m³. A közelítést 26%-ban gépesítve végzik. 94 Wyssen és 25 Lassó-cable kötélpályán továbbbítják nagy szintkülönbségű rakodóikra a kitermelt anyagot. A közelítés nagyrészt mégis 3000 pár ökor és néhány száz öszvér segítségével végzik. Ezek mellett van 45 DT—50-esük, 5 db Zetor-tractoruk és 70 db motoros csörlőjük. Szállításuk 98%-ban gépesített, 2 iparvasúttal, 150 Ziss típusú és 150 egyéb típusú gépkocsival dolgoznak.

Az általános helyzet ismertetése után került sor arra, hogy mindezekből az ország különböző részén meg is mutassanak annyit, amennyi 9 napi programunkba beilleszthető volt. Mondhatjuk, hogy szélteben-hosszában bejártuk Bulgáriát. Szófiából a Balkán hegységben levő Teteven, első állomásunkon át Pleven után a Duna partján levő Szvistov volt következő állomásunk. Innen a gabrovoi erdőgazdaság területén át Tarnovóba, majd tovább Kolarovgradot érintve Várnába, Burgaszba vitt bennünket gépkocsink. A Fekete-tenger környékének megtekintése után a „rózsák völgyén” át a Sipka-szorosig mentünk fel, majd a Marica völgyét déli irányba átszelve Plovdivon keresztül a Rodope hegységben a Batak környékét néztük meg. Innen leereszkedve Velingrádon át Szófiába, majd a Rila hegységben levő Borovetz és Rila megtekintése után Szófiában végződött országjárásunk. Ez az út majdnem két és félezer kilométert tett ki, úgyhogy bőven volt módunk szétnézni és sok tekintetben megismerkedni a bolgár erdészet helyzetével.

Különböző tájak nyújtottak rövid egymásutánban igen érdekes élményeket utunk folyamán. A tavasz szépségeit élvezhettük az ország belsejében, vagy még inkább a tenger partján, ahol még télen sincs hó. Ugyanakkor a Rodope hegység fenyvesei közt 1700 méteren még hóesésben járhattunk. Az erdőgazdasági tájak közül a Balkán hegységben láthattuk bükköseiket, a Duna mellett ártéri nyáraikat, a Fekete tenger környékén alacsony és közephegységi tölgyeseiket, a Rodope és Rila hegységben pedig fenyveseiket. A sok apró mozaikból próbálunk most röviden egy átfogó képet adni, főleg a mi viszonyainkkal való összehasonlítás nézőpontjából megvilágítva.

A mag és csemetegazdálkodás terén tapasztaltakat alátámasztó vizsgálat alá véve azt mondhatjuk, hogy Bulgáriában ennek jóval kevesebb jelentőséget tulajdonítanak, mint nálunk. Útunk alkalmával a szvistovi ártéri nyár jellegű nagyobb csemetekertjén kívül egy-két apróbb vándor kertet láttunk, ezeket is inkább csak éppen érintve. Magyarozatképpen elfogadhatjuk, hogy *erdőfelújításuk főleg nem csemetével, hanem természetes újulat formájában magról történik*. Legfeljebb ezek hiányosságait pótolják az állományok közé, felhasználási helyhez közel vitt csemetekertjeikből. A fásítás és telepítés anyagát sem nevelik nagy kiterjedésű kertekben. Magvetéseiknél általában a keskeny vetőbarázdát használják, iskolázásaik a mieinknél sokkal sűrűbbek, főleg a fenyőknél. Fehér- és szürkenyárral nem foglalkoznak. A nemesnyár dugványról való nevelésénél meglepő volt, hogy a magyar szakirodalomra való hivatkozással mutatták be a különböző hálózatú kísérleteiket. Ezeknél a gépi ápolás lehetőségeit elvetve a tág hálózat volt túlsúlyban 30—40 cm-es sor és tőtávolsággal. Mint mondták, minden darabra szükségük van, ezért csak kézzel ápolják. Suhángnevelésnél az volt a feltűnő, hogy a törzserősítő csapokat nem alkalmazták.

Sok, gondos munkát sejtető fiatal telepítést láttunk útunk során. Ezek elhelyezkedése és az ismertett területi adatok alapján azt kell mondanunk, hogy a bolgár viszonyokhoz alkalmazkodva az erdészet ezen a téren kiegészítő feladatot végez egy országot átfogó nagy munkában. Abból a *hatalmas kiterjedésű kopárfásítási feladattól*, ami a bolgár erdészekre vár, eddigi munkájuk eredményeit a víztárolók, lakóterületek, nyaraló és üdülőterületek környékén láthattuk. Ezeknél viszont azt tapasztaltuk, hogy az *esztétikai követelmények kielégítésére több gondot fordítottak, mint a biológiai szempontok érvényesülésére*. Telepítéseik általában kevés fafajból állnak, általában erdei- és feketefenyő a fő fafajuk. Ezek ugyan megfelelnek a termőhelyi

adottságoknak, de a lombos fajoknak kopárkötéseknél kevesebb szerep jut, mint kellene. A tág hálózatu fenyőket sorosan elegyítik ugyan a teraszosan kiképzett hegyoldalakon juhar, kőris, nyír, nemesnyár és szilfa mellett fagyállal is, de ezek 120—150 cm sortávolság mellett csak ritka főállományt biztosíthatnak. Kopárkötéseiknél igen tanulságos volt, hogy az erózió elleni védelemre nagy súlyt fektettek, főleg számos kőgát építésével.

Telepítéseik közül *akácosaik* jelentettek a mieinktől elűtő látványt számunkra. Főleg a dobrudzsai részen alkalmazzák az akácot. Bár sok lehetőség volna a mezőgazdasáigal kevésbé értékes területek hasznosítására erdőtelepítés formájában, a termelőszövetkezetek *akácosaikat ma is jó termőterületeken telepítik*. Ezeket azzal a céllal ültetik, hogy a szövetkezetet ellássa szőlő-, paradicsomkaróval, gyümölcsstámruddal és egyéb vékony faanyaggal. Országosan mintegy 150 000 ha ilyen rendeltetésű akác van a szövetkezetek kezelésében és ezévbén is 12 000 ha-t telepítettek. Elegyetlen, 10—15 éves vágásfordulóban kezelt akácok ezek és felújításuk is sarjról történik. Még cserjeszintjük sincs, úgyhogy az apró énekes madarak csak a sűrűn kirakott odukban találhatnak fészkelőhelyre. Erre viszont nagy gondot fordítanak.

A *Duna árterének nemesnyárral történő telepítése* terén nem nagy múltra tekinthetnek vissza. A szvisztovi erdőgazdaság területén pl. 23 000 ha nemesnyáras áll, amit 1947-ben kezdtek telepíteni. A kései és korai nyárat egyforma arányban alkalmazták a 2×2,5 m-es hálózatu első telepítéseiknél. 10—12 éves állományaikban későn nyitottak megfelelő növényteret a különben jól fejlődő fácskáknak, így most már ezeknek koronafejlődését biztosítani nem tudják. Az újabb telepítéseiknél már tágabb hálózatot használnak és korábban belenyúlnak az állományba. Első alkalommal 10%-át veszik ki az összes fatömegnek, utána még kétszer nyúlnak bele és 25 éves korig tartják fenn nyárasaikat. Hiányoztak különben ezekben a telepítésekbén is a második koronaszintet biztosító töltelékfák.

A felújítások közül a síkvidéki akácok sarjaztatását már érintettük. Ez minden esetben tuskószedés nélkül történik, így az alacsony vágásforduló következtében többszörös sarjakat nevelnek. Ennél az erdő érdekeit gazdasági céljaiknak alárendelték. *Tölggyeseikben* viszont láttunk igen szép természetes felújításokat is. A burgaszi erdőgazdaság területén *Qu. conferta* fokozatos felújítását láthattuk. A 120 éves fordulójú ilyen tölggyeseikből első alkalommal 20%-os fatömegkivétellel teremtik meg az egyenletes megnyitást. Miután az újulat megtelepült, további 30% fatömeget termelnek ki, utána pedig két részletben távolítják el a megmaradt törzseket az újulat fölül. Ezt még a bemutatott területen magról vetett korai juharral elegyítik. A Balkán hegységben, Teteven és Gabrovó környékén a bükkösök felújításának munkáját is bemutatták. A letermelés után megmaradt bükköt általában 20%-ban fenyők telepítésével egészítik ki. Láttunk azonban letermelés előtt jegenyefenyővel és luccal alételepített bükköst is, amit szinte feleslegesnek tartottunk, mivel bükkből is igen szép természetes újulat volt. Mindannyiunknak külön élményt jelentett a Rila hegységben látott borovetzi fenyvesek megtekintése. Ennek a gazdaságnak 19 000 ha területén Bioley-féle száraló gazdálkodást folytatnak. Az állományok fajajmegosztását tekintve 24%-ban jegenyefenyő, 51%-ban luc, 15%-ban erdei fenyő és 10%-ban lombelegyűek 1200 méteren. Láttuk az egymás mellett megtalálható különböző korú és méretű fenyveseiket. Tíz évenként 2—3-szori belenyúlással veszik ki a ha-onként 4,1 m³-es évi növedéket.

A kivágandó törzseket — mint általában — a törzsön és a tuskón festékes bélyegzőbalta beütésével jelölik meg. A jelölést az erdőművelők végzik és ők ellenőrzik a termelők munkáját a tuskón levő jelzés útján. Arra törekszenek, hogy 20—30 cm Ø-jű törzs 20%-ban, 31—40 cm Ø-jű törzs 15—20%-ban, 41—60 cm Ø-jű törzs 25 százalékban és 60 cm felett levő törzsekből 10% legyen az egységnyi területen. 20 cm-nél vékonyabb törzseket nem is vesznek számba, mivel a természetes újulat mindenütt bőven megtalálható. 80 éves korban vágásérettek fenyveseik és 360 m³ fatömeg áll egy ha-on.

A felújításhoz kapcsolódva az állományápolás terén nem láttuk azt, amit szeretünk volna. Amilyen gonddal ügyelnek a természetes újulat megtelepedésére, olyan mértékben maradnak sorsukra a tisztításkorabeli fiatalosaik. Amikor elmondtuk, hogy fiatalosainkban mi milyen ápolási munkákat végzünk, a bolgár művelők szomorúan juttatták kifejezésre azt, hogy sajnós, nekik költség hiányában ez nem áll módjukban. Talán ez az oka annak is, hogy tisztítást vagy gyérítést közelebről nem is nézhettünk meg utunk folyamán... A rontott állományok átalakítási munkáival pl. a burgaszi gazdaság területén találkoztunk. Ezek főleg cser sarjerdők voltak, melyeket nagyobbrészt feketefenyővel telepítettek alá ligetesen.

A *fatermelésnél* mutatkozó eltérések adottságaik elütrő voltából adódnak. A rendkívüli módon tagolt terep és a nagy szintkülönbségek szükségessé teszik, hogy nagymértékben alkalmazzák a drótkötélpályákat. Ezt nagykiterjedésű véghasználati termeléseik több 10-ezer m³-es fatömege még indokoltabbá teszi. Sokszor 1000 m-es szintkülönbségeket is áthidalnak velük. A termelés helyéről ököfogatokkal vontatják össze az iparifát a drótkötélpálya felső állomásához. Innen közvetlenül az országutak mellett létesített rakodókra eregetik, s magas rakodókról gépkocsin szállítják tovább. Igen ügyesen használják a fordító és görgető capinokat. A tűzifát apró hegyi ösvérek hátrára szerelt nyereg két oldalára felkötve hordják rakodóra, de láttunk igen ötletes eregető kötélpályát is. Feltűnt, hogy sem szaraz, sem nedves csuszátót nem alkalmaztak. Pedig a Király-féle csuszátát pl. nagyon jól alkalmazhatnák.

Sajátságos adottságot használnak ki a faanyag feldolgozásánál. Termelésnél 50 cm-es ugrásokkal hoztolják az ipari anyagot. Már ez is feltűnt, de a szerfa gyenge minősége még inkább. Utunk folyamán értettük meg aztán, hogy érdemes nekik még a selejtes anyagot is iparifába hoztolni, mivel feldolgozó üzezeik általában a kitermelési helytől nem igen esnek 30—40 km-nél messzebbre. Az osztályozás nélkül, gépkocsin érkező anyagot a fűrésztelepen válogatják ki. A keretfűrészeket átbocsátott rönkanyag selejtes és hulladékreszeit megfelelő méretekben hasító szalagfűrészeket ládadeszkának dolgozzák fel és vagy saját terményeik szállításánál használják vagy mint összeállított ládát exportálják. Ezt láttuk a teteveni bükköt feldolgozó fűrésztelepen, ahol e mellett a furnér-lemez gyártástól a parkett friz készítéséig mindent megtaláltunk. Még a hulladékanyagot sem tűze adják el, hanem a szövetkezetek kertészeteiben bab-, vagy paradicsomkarónak használják fel. Szállításban a tehergépkocsikra építenek. Ezek géptelepekről járnak ki a munkahelyre naponta. Pestera községben levő ilyen géptelepet néztünk meg. Nagy segítség a gépek teljesítménye biztosításában az, hogy a gépeket éjjeli műszakban javítják, úgyhogy minden nap üzembiztos, kijavított kocsikkal indulnak vezetők a nehéz hegyi terepre munkába.

Sok megszívlelni valót láttunk fásítás terén is útunk folyamán. Elismeréssel nyilatkozhatunk arról a gondoskodásról, melyet pl. az útmenti fásítások védelme terén tapasztaltunk. Szinte 100 km-eket tettünk meg fiatal, gyümölcs- vagy erdeifa útmenti fásítások mellett, melyekből alig-alig hiányzott egy-egy. Ahol veszélynek volt kitéve, ott három belécezett karóval védték, főleg falvakban, a kitördelestől. Alma, cseresznye, dió mellett sok nemesnyár suhángot láttunk. Azt már nem is helyeselhettük, hogy a nyárakkal 1000 m körül is találkoztunk. A belterjes bolgár mezőgazdaságnak is szüksége lenne a mezővédő erdősávokra, legelőfásításokra. Ezekkel nem találkozunk, pedig a fejlett állattenyésztés — nagyon sok juhot tartanak — fokozottabb legelővédelmet igényelne. Szokatlan látványok voltak számunkra a hegyoldalak lecsonkolt fáit, amelyekben, mint gólyafészkek, úgy volt felrakva az ágak lombtakarmánya. Nagyon sok ilyen legelő-erdő van a termelőszövetkezetek használatában.

Az erdőrendezés munkájával is találkoztunk üzemterveiken keresztül. Csehszlovák mintára készült üzemterveik 10 évre szólnak, leíró részük majdnem azonos a miénkvel. Térképeik ellenben 1 : 25 000-es méretarányúak és több példányból állnak. Korosztály, fafaj és üzem mód szerint más-más lapon a színezés áttekinthet ad.

Erdészeti szakoktatásukból csupán borovetzi 2 éves szakiskolájukat ejtettük útra. Ilyen iskolájuk kettő van. Egy erdészeti technikumuk van, ez középiskolai szinten 4 éves. Erdőmérnökeiket 5 évfolyamú főiskolájukon képezik, de közülük sokan tanultak külföldön, főleg Csehszlovákiában. A főiskola és technikum mellett levelező tagozatok is működnek.

Vaddal ugyan nem találkoztunk, de azért vadgazdaságukról is meg kell emlékezzünk. Van medvéjük, farkasuk, zergéjük, szarvasuk, őzük, vaddisznójuk, az apró vadak közül, nyúl, fajt, fogoly, fácán állományuk. Számra azonban általában kevés van, amit mutat az is, hogy igen nagy az engedélyhez kötött lódíjuk is. A nemesebb védett vadra pedig csak miniszteri engedéllyel lehet lőni.

Meg kell még emlékeznünk a szociális és munkásvédelmi berendezéseikről. Volt alkalmunk egy-két üzemi étkezdét látni. Mindenütt kézműs, asztalterítő és ízléses terem-díszítés. Ribaritzán művészi balesetvédelmi sarok díszítette az éttermet, a gabrovói erdőgazdaság központjában pedig orvosi rendelő van, külön orvossal, beteges gyengélkedő szobával a munkásszállás mellett.

A bolgár szaktársak megélhetésével kapcsolatosan úgy értékeltük ki a tapasztaltakat, hogy igencsak megfelel a miénknek. Az iparcikkek ugyan általában drágábbaknak mondhatók, de az élelmiszer és egyes szolgáltatások olcsóbbak, úgyhogy az életszínvonalban nincs nagy eltérés. Természetbeni járandóságai is majdnem azonosak az itteniekkel, lényegesebb eltérés csak ott van, hogy szolgálati ruhát, kö-

penyt, bakancsot illetményként kapják és a kihordási idejük rövidebb. Háztáji kertföld járandóságuk viszont csak fél hold. Az erdészeti dolgozók sem keresnek jobban a mi dolgozóinknál.

Útunk folyamán azonban nemcsak szakmai vonatkozású tapasztalatokat szereztünk, hanem mindenütt az éppen útbaeső nevezetességeket is bemutatták vezetőink. A bolgár szocialista gazdálkodással a Maricza völgyben levő parvanetzi termelészövetkezetben ismerkedtünk közelebbről. A rendkívül belterjesen dolgozó szövetkezet állatállományát, kertészetét néztük meg és a közös jövedelemből épülő szép új lakóházaikat is láthattuk. Jó boraikkal pedig pincészetükben ismerkedtünk. De útunk alkalmával mindenütt találkoztunk a 90%-ban szocialista bolgár mezőgazdaság elismerést érdemlő sok szép eredményével, öntözési kertészeteikkel, szőlő és gyümölcs-telepítéseikkel. Az ipar terén végbemenő hatalmas változást legjobban a villanyenergia termelésben mérhetjük le. Nagyon nagy szintkülönbségeik lehetővé teszik a vízben rejlő energia kihasználását és ezzel a lehetőséggel élnek is. Hatalmas völgyzárógáták mögé fuújítják a hegyek lerohanó vizét és miután turbinákkal villanyáramot nyertek, messze gyűlö csatornahálózatral vezetik el a vizet oda, ahol azt a mezőgazdaság megkívánja és 10 000 ha számra öntözik a magasabb fennsíkakat épp úgy, mint az alföldi részeket. A Dimitrov völgyzárógátát vagy a Sztambulijiski erőmű kisebbek ugyan, de éppenúgy büszkék rájuk a bolgárok, mint a 670 millió m³ vizet tároló sztalinai völgyzárógátára vagy a most épülő legnagyobb erőművükre. Ez a Kolarov-Batak-i erőmű 250 m-re a sziklában épül és 3 lépcsővel 220 millió Kw. energiát fog termelni, többet, mint amennyi Bulgária háború előtti energiatermelése összesen volt.

Ezek mellett a tengerpart is külön élményt nyújtott számunkra. A természeti szépségek mellett megcsodáltuk az itt folyó építkezéseket is. Az idegenforgalomra általában sokat fordítanak, de itt különösen nagy befektetést jelent a Várna melletti „arany homok” fürdőhely kiépítése. Felejthetetlen marad a sipkai szoros és kolostor éppúgy, mint a közel 3000 m-es örökös hófödte csúcsok alján Rila. Vagy a Kolarovgródban levő Kossuth-múzeum-épülete, melyben Kossuth émissziójában lakott. De sorolhatnánk még sokáig azt a sok kedves emléket, amivel meggazdagodva tértünk haza.

Beszámolóinkat azzal fejezzük be, hogy amit láthattunk a bolgár életből ezen az úton keresztül, azt megköszönjük azoknak, akik ezt számunkra lehetővé tették. Köszönjük a bolgár kormánynak épp úgy, mint kísérő szaktársainknak és tolmácsnőinknek, akik fáradságot nem ismerve mindent megtettek, hogy a bolgár nép barátságát, szorgalmát és békés élniakarását közvetlenül megismerhessük.

Reméljük, hogy ezt rövidesen viszonzhatjuk nekik nálunk Magyarországon.

A holnap faiparáról írnak Amalickij V. és Szimakov A. az Orosz Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság viszonylatában. A jövőben többek között csökkenteni kell majd a választékok számát. Ennek érdekében profilozni kell a vállalatokat és biztosítani kell azok együttműködését, az erdőgazdaságoktól kezdve a fafeldolgozó üzemekig. Közelebb kell hozni egymáshoz a fakitermelő és fafeldolgozó üzemeket, mindkét munkát végző vállalatok formájában. Ésszerűvé kell tenni a fűrészek és a fafeldolgozó üzemek munkáját. Teljesen gépesíteni kell a rakodókat. Nagy fejlődés előtt áll az automatizálás. Egyre több házat építenek előregyártott elemekből. A jelenleg csak 4–5%-ban felhasznált hulladékot a jövőben a hidrolízis ipar hasznosítja majd: 1 m³ hulladék etilspiritusszá feldolgozásával 0,3 t szemes gabonát vagy 0,7 t burgonyát takarítanak meg. A fa tartósítása is a jövő egyik nagy feladata. (Leszn. Prom. 1958. VI. 26.)

★

A Druzsba fűrészszel szerzett tapasztalatairól számol be Balikin N. fűrészszel. Üzem közben figyelemmel kell kísérni a karburátor állását. A fűrészszint 50 óránként és a dugattyút, valamint a gyűrűket 150 munkaóránként tisztítja. 300 üzemóra után célszerű igazítani a porlasztótűt. Legmegfelelőbb a 15 kg benzín és 1 kg olajból álló keverék. Minden műszak után ki kell üríteni az üsszöházat és a karburátort. A hó és por ellen a levegőszűrőbe védőtokot tett. Szükség esetén a kipufogót el kell fordítani, hogy a fűrészszelre ne verődjön a gáz. A sűrű erdőkben is könnyű mozgást biztosító fűrész a fentiek figyelembe vételével 1000 órán át is dolgozik főjavítás nélkül. (Leszn. prom. 1958. II. 4.)

Kaán Károly emléksobrának leleplezése

Október 2-án „a püspökladányi kísérleti erdészet székhelyén rendezte meg az Egyesület Kaán Károly neves erdésznek, az alföldfásítás egyik kiemelkedő úttörőjének emlékét megörökítő mellszobor ünnepélyes leleplezését. A szerény keretek között lezajlott ünnepségen képviseltették magukat a helyi és megyei párt-, szakszervezeti és tanács-szervek, a Vízügyi Főigazgatóság, az Erdőmérnöki Főiskola és megjelent azon az Országos Erdészeti Főigazgatóság, az Erdészeti Tudományos Intézet és az erdőgazdaságok több dolgozója. Az avató beszédet *Madas András*, az Egyesület elnöke tartotta, majd *Vas Sándor*, a Hajdúsági Erdőgazdaság igazgatója vette át megőrzésre a leleplezett szobrot. Az ünnepség után *Tóth Béla*, az erdészet tudományos vezetője rövid sétán bemutatta az erdészet legfontosabb eredményeit. A közös ebéd alkalmával *dr. Magyar Pál*, az egykori szikfásító állomás első vezetője emlékezett vissza közvetlenül Kaán Károlytól kapott megbízatásának körülményeire. Az ünnepséget követő napon a résztvevők autóbusszkörúton megismerkedtek a Hajdúsági Erdőgazdaság kiváló fásítási eredményeivel. Az itt látottak azt mutatják, hogy méltó helyen került megörökítésre a nagy erdész és közigazdász emléke.

*

Az erdőfeltárási szakcsoport október 3-án ülést tartott. Megvitatta ezen a stabilizációs útépités erdőgazdasági lehetőségeit. Az ülésre meghívta tíz erdőgazdaság műszaki csoportvezetőjét is. A vitanyag előadója *Gáspár László*, az Ütügyi Kutató Intézet főmérnöke volt. Az ülésen vetítésre került a KPM, illetve UKI két szakmai kisfilmje, a „Korszerű útfenntartás gépesítése” és a „Stabilizált utak építése és az utak teherbírásmérése” címűek. A vitán kialakult vélemény szerint az ülésen elhangzottak és látottak az erdőgazdaságok részéről több kezdeményezést fognak kiváltani a stabilizációs útépités területén.

*

Az ez év április-májusában Bulgáriában járt erdészeti, valamint fa- és papíripari 16 tagú küldöttség látogatásának viszonzásaként 12 tagú bolgár delegáció érkezett október elején hazánkban. A delegációban résztvevő 4 bolgár erdőmérnök az Erdészeti Egyesület, valamint a Kisalföldi,

Budapesti, Mecseki és Kiskúnsági Áll. Erdőgazdaságok vendégeként szakmai tanulmányúton vettek részt. A bolgár szakemberek a Kisalföldi Erdőgazdaság területén tanulmányozták az ásványrőrői és lipóti nyárállományokban a gyérítési és tisztítási területeket, továbbá az erdőtelepítéseket. A Hanságban a krisztinabereki bakhátas erdőtelepítéseket tekintették meg, majd bejárták a lési erdészkerületben a kijelölt magtermelőállományokat és csemetekerteket. Ezután visszatértek Budapestre, ahonnan egynapos közös program keretében Siófokot, Tihanyt, Balatonfüredet tekintették meg, majd továbbutaztak a Mecseki Áll. Erdőgazdaság területére, ahol különösen megnyerték tetszésüket a székelyszabari vöröstölgy-állományok, a zengővárkonyi természetes felújítások. Az Erdőgazdaság területén bejárták még a szentegáti erdőrészeket, továbbá tanulmányozták a pécsi fagyártmánytermelő üzem munkáját és az erdőgazdasági gépállomást. A tanulmányút következő állomása a duna-tiszaközi futóhomokos vidék volt. Itt megtekintették az illanci futóhomokos területeken létesített erdőtelepítéseket, csemetekerteket, majd nagy érdeklődéssel tanulmányozták a bugaci árkos erdőtelepítéseket. A Budapesti Erdőgazdaság is gazdag programmal várta a bolgár erdőmérnököket, akik gyönyörködtek a mátyáshegyi eredményes kopárfásításokban „a gondozott mendei csemetekertben és a mendekörnyéki fiatal sikeres erdőtelepítésekben.

A bolgár vendégek búcsúzásként elmondották, hogy gazdag tapasztalatokkal térnek vissza Bulgáriába és látogatásuk nemcsak szakmailag volt eredményes, hanem kimélyítette a kapcsolatot a két baráti ország Erdészeti Egyesületei között is.

*

A szolnoki csoport a megye területén sikeres fásítási bemutatót és tapasztalatcserét rendezett, amelyen a fásításban érdekelt szervek vezetőin kívül résztvettek a fásítási felelősök is, akik megbírálták egymás munkáját és tapasztalatokat szereztek a jövőbeni telepítési és állományápolási munkálataikhoz. A tapasztalatcserén résztvevők megállapították, hogy minden arra alkalmas területen fokozni kell a nyártelepítések ütemét.

*

A szakmai továbbképző-előadások keretében

Budapesten *Kocsárdi Károly* beszámolt az Egyesület jugoszláviai erdészeti tapasztalatokról.

talatairól, *Abonyi István* pedig ismertette a bledi Erdészeti Kongresszuson szerzett benyomásait;

Pécsett *Gyapai Jenő* a gazdaságsos gépi és fagyártmánytermelés címen tartott előadást.

A nagyatádi csoport a zsitfai erdészetnél tapasztalatcserét rendezett, amelynek keretében egy középkorú állományban minta V-fajelöléseket végeztek. A csoport 45 főnyi tagja, látogatást tett a sárvári erdőgazdaságnál.

*

A kaposvári csoport kezdeményezésére a Középsomogyi Áll. Erdőgazdaság

vezetői a helyi párt- és szakszervezet közreműködésével elbeszélgettek az erdőgazdaság meghívott 9 fiatal erdőmérnökével problémáikról és az új gazdasági évben reájuk váró feladatokról. A közvetlen hangú barátságos légkörben lefolyt beszélgetésből kitűnt, hogy a fiatal erdőmérnököknek az eddiginél nagyobb segísége van szükségük munkájukban, továbbképzésükben. A beszélgetés eredményeként a csoport területén újjászervezték a patronálási mozgalmat is, amelynek keretében négy idősebb szakember vállalta a fiatal szakemberekkel való elmélyültebb foglalkozást.

A hulladékfa vegyi feldolgozása a jövő egyik nagy feladata — írja Tiscsenko D. A Szovjetunióban évente mintegy 150 millió m³ hulladék keletkezik. Ez kiváló tüzelőanyag és ugyanakkor értékes vegyi anyagokat is szolgáltat. A fa tüzelési célra való felhasználása a jövőben sem nélkülözhető, hiszen egyes üzemek energiájukat a feldolgozás közben keletkező hulladékokból nyerik. A megfelelő berendezésekben történő elégetés alkalmával azonban számos vegyi melléktermék is nyerhető. Ezekből többek között ecetsavat, számos műanyaggyártási termék kémiai alapanyagát képező fenoiban gazdag olajat és fakátrányt nyernek. A fából nyerhető kémiai alapanyagokra a kőszénleptáró iparágak termelési kapacitásának kiegészítése érdekében a jövőben is szükség van. A fakémiai ipar fejlesztésére fordított költségek igen rövid időn belül térülnek meg. A kutatás különleges feladatává kell tenni a fahulladékok kémiai feldolgozási módszereinek meghatározását. A megoldásnak két módja lehet; a fahulladékot át kell alakítani távolabbi, nagy feldolgozó üzemekbe szállítható anyaggá, vagy pedig a hulladékokat félkésztermékeké kell feldolgozni a nagytömegű keletkezési helyeken (alsó rakodókon). (Leszn. prom. 1958. V. 24.)

*

A nyár magcsemete nevelésével kapcsolatban az ukrán erdészeti tudományos intézet 1956 óta több kísérletet állított be. A barkás ágakat ollóval vágják le. A magvakat 100 × 70 cm nagyságú, fehér nyár esetén 2 × 2 mm lyukbőségű szítán dörzsölik át. A csemetenevelés eredményesebb szántásban, mint fordított talajon. 1 fm-re 1 g magmennyiséget javasolnak. Rendszeres öntözés lehetősége esetén a vetések takarása felesleges. Hasznos a 2—3 mm vastagságú humusz és istállótrágya keverékéből álló magtakaró. Az első tíz napon naponta, a másodikban hetente kétszer és a harmadikban hetente egyszer öntöznek. 30—40 napon túl nem öntöznek. (Leszn. Hozj. 1958. 4. 22.)

AZ ERDŐ — Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa.

Felelős szerkesztő: KERESZTESI BELA, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa. Szerkesztőbizottság: BABOS IMRE, a mezőgazdasági tudományok doktora, dr. BALASSA GYULA, dr. HARACSI LAJOS, KÁLDY JOZSEF, KOCSÁRDY KÁROLY, KUTASY VIKTOR, MADAS ANDRÁS, PÁRIS JÁNOS, SALI EMIL, SZÖNYI LÁSZLÓ.

A szerkesztő helyettese: JÉROME RENÉ. Technikai szerkesztő: AKOS LÁSZLÓ.

Felelős kiadó: A Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat igazgatója. Szerkesztőség: Budapest, V., Kossuth Lajos tér 11. Országos Erdészeti Főigazgatóság.

Előfizetéseket felvesz a Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó V.

Bp. V., Báthori u. 10. Csekk számlaszám: 69.915.181—44.

Megjelenik 4100 példányban. Előfizetési ára egy évre: 60 Ft, negyedévre 15 Ft.

Megjelenik minden hónapban.

45674-689 2 - Révai-nyomda, Budapest, V., Vadász utca 16. (Felelős: Pováry Jenő)

